

ELÄMÄN ILMAKOE

Pekka Ervastin esitelmä 27.11.1927

Elämän koulua käydessämme joudumme tekemisiin elämän vesikokeen kanssa – niin kuin olemme selittäneet ja silloin joudumme samalla tekemisiin elämän älyllisten nautintojen ja surun kanssa. Silloin meille avautuu uusi maailma, sillä elämän vesikoe on tekemisissä meidän sielumme ajatuspuolen kanssa – ajatusruumiin kanssa, niin kuin sanomme – ja silloin meidän nautintomme ovat älyllistä laatua. Meidän ajatuksemme kasvavat ja kehittyvät. Me alamme ajatella elämän ilmiöitä; rupeamme tekemään kysymyksiä ja saamaan vastauksia. Ja silloin meille on hyvin suuri onni filosofoida, spekuloida, mietiskellä ja rakentaa itsellemme järjestelmiä; ajatella elämää ja filosofoida siitä, ja löytää kysymyksille ratkaisuja. Me olemme aivan keskellä ajatusmaailmaa, ja tämä tuottaa meille sanomatonta onnea. Kuta enemmän älylliseksi ihminen kehittyy, kuta enemmän äly voittaa hänessä sijaa, sitä enemmän iloa ja nautintoa äly hänelle myöskin tuottaa, ja sen tähden on aivan kuin hän olisi joutunut uuteen maailmaan, tuommoiseen ihmeelliseen maailmaan, joka tarjoaa kaikki onnen mahdollisuudet, – ja vasta kun hän kauan on sen maailman uusia kykyjä harjoitellut, vasta sitten hänelle avautuu sen maailman kaikki surut ja kärsimykset. Sillä kuta enemmän hän järkeään harjoittaa, ajattelee filosofoi – sitä enemmän hänessä myöskin kehittyy uusi tietoisuus, joka aina vähän ilkkuen kysyy häneltä: „Oletko varma asiasta? Mitä sinä oikeastaan tiedät?“ – Vaikkakaan hän ei ehkä tunnustaisi itselleen kuinka vähän hän itse asiassa tietää, kiusaa häntä kuitenkin salainen tietoisuus ja vähitellen hän myöskin tulee rehellisemmäksi itselleen ja myöntää itselleen, että hän ei mitään tiedä. Mutta usein hän ei uskalla sitä myöntää itselleen tässä perin yksilöllisessä ja nöyrässä muodossa, vaan lankeaa hyvin luonnolliseen erehdykseen ja syntiin – vesikokeen maailmassa –,

että sanoo: „Ei voi mitään tietää“. Hän tulee kyllä agnostikoksi siinä tapauksessa, että sanoo: „Ei kukaan voi koskaan mitään tietää, kaikki on epävarmaa. Mitä pohjaa sillä oikeastaan on? Meidän järkemme on siinä takana. Mutta mitä meidän järkemme on“? – Ja tuo luonnollinen epäily, luonnollinen agnosismi pukeutuu siihen muotoon, vielä hivellen hänen inhimillistä ylpeyttään ja sanoo: „Emme voi mitään tietää“. Sen sijaan, että pitäisi nöyrästi sanoa: „En ole päässyt mihinkään tietoon“, sanoo hän: „Ei voi mitään tietää“. Ihminen nousee ylpeydessään ja sanoo: „Ei elämästä voi mitään tietää – ei mitään sen lopullisista metafysiillisistä kysymyksistä“. Mutta silloin hän juuri paljastaa oman ylpeytensä. Silloin varokoon ihminen – silloin kun hän tulee tähän kohtaan, että huomaa selvästi ettei hän mitään tiedä – ettei siihen pysähdy, vaan muistakoon hän mitä viisaat, ajattelijat . . . ovat sanoneet: „Todellinen filosofoiminen, viisauden rakkaus ja todellinen viisauden etsiminen ja löytäminen alkaa siitä, että ihminen selvästi huomaa: minä en mitään tiedä.“ Silloin on hänellä uusi mahdollisuus edessään. Silloin kun ihminen on huomannut tämän – ettei hän mitään tiedä – silloin hän jo vähän tuntee itseään; koko paljonkin. Vesikokeessa pitää ihmisen tuntea itsensä, omat rajoituksensa, mutta myöskin omat mahdollisuutensa. Hänelle on nyt avautunut uusi maailma, ja jos hän uskaltaa astua kynnyksen yli – „uskaltaa“ ja „ottaa“ tuon sangen merkillisen askeleen – silloin hän näkee eteenpäin. Mikä on tämä askel, kynnyks, joka eroittaa koko vanhan tieteellisen ja uskonnollisen maailman tästä uudesta tuntemattomasta . . . ? Sen voi lausua yhdellä ainoalla sanalla – sanalla, jota paljon väärin käytetään ja jonka merkitystä harvoin ymmärretään – mutta sen parempaakaan ei voi juuri löytää. Se sana on „usko“. Ihmisen pitää astua tietoisesti uskoon. Mutta mihinkä uskoon? Onhan hän ennenkin uskonut. Hän on ollut kirkon kannattaja, filosofian kannattaja, erilaisten uskontojen ja elämänskatsomusten kannattaja. Kaikella voimallaan on hän uskonut. Mitä on tämä uusi usko sitten? – Vanhat uskothan ovat kaikki olleet jonkun

asian, elämän katsomuksen, filosofisen järjestelmän, tai uskonnollisen maailmankatsomuksen totena pitämistä. Kun ei itse jaksanut ajatella, niin jotkut papit, piispat, professorit sanoivat: „Näin on asia; uskokaa tähän ja tulette autuaiksi“. Ja hän on uskonut. Mutta kaikki nuo maailmankuvat menivät rikki. Vesikokeessa hän joutui epäilyksen ja lopulta oman tietämättömyytensä valtaan. Mikä on usko, jota odotetaan häneltä? – Se on usko, jonka keskipiste on hänessä itsessään, usko, joka perustuu siihen, että hän on oppinut tuntemaan oman itsensä sängen mitättömäksi, mutta merkilliseksi olennoksi kuitenkin, että on oppinut tuntemaan itsensä tajuntakeskukseksi tässä maailmankaikkeudessa. Hänen uskonsa on nyt – voi sanoa – uskoa omaan itseensä. Mutta tämä usko omaan itseensä ei ole liian yksinkertaisesti määriteltävissä. Tämä usko omaan itseensä on silloin tavallaan niin kuin uskoa tyhjyyteen – sillä ihminen on tullut siihen, että hän on kuin piste avaruudessa – kuin elävä tajuntakeskus. Kaikki elämä on kuin näytelmää hänen ympärillään. Hän katselee uusilla silmillä elämää. Hän ei siitä paljoa tiedä. Hän on kokenut paljon, mutta mitä elämä lopulta on, ei hän oikeastaan tiedä. Hän on tullut siihen, että hän on olemassa jonkinlaisena keskipisteenä tyhjässä avaruudessa, joka on täynnä toisenlaisia, mutta samalla tavalla tajunnallisia keskipisteitä. Mihin hänen on nyt uskottava? Silloin hänelle taas avautuu kuin kaksi mahdollisuutta.

Hänelle avautuu semmoinen mahdollisuus, että hän uskoo omaan persoonallisuuteensa vain. Hän uskoo, että hän itse – eikä ole ollenkaan sanottu, että hän on olemassa kuoleman jälkeen, siitä hän ei mitään tiedä – on merkillinen olento, joka voi tehdä ja saada aikaan jotain. Joka siis voi luoda ja olla merkillinen vaikuttava olento elämässä – maailmankaikkeudessa. Mutta kun tämä ruumis kuolee . . . ? Joka tapauksessa, nyt hänen on, tässä elämässä siis uskottava itseensä, tehtävä tästä elämästä jotain. Mitä hän tahtoo? Kun hän oikein tutkii itseään: „Mitä minä oikeastaan tahdon“? Sen kysymyksen eteen hän joutuu. Jos hän

silloin huomaa: minä tahdon itse olla jotakin, tahdon omaa kunniaani, tahdon elämässä itse olla kuin jumala, kuin luoja –, silloin hän on yhdellä tavalla ratkaissut tämän merkillisen kysymyksen. Ja hänen elämänsä on silloin kulkua tähän suuntaan, hän itse on elämän lähde – hän itse kaikki kaikessa. Nyt tietysti hyvin harvat ihmiset ajattelevat näin; onneksi hyvin harvat. Sillä jos ihminen alkaa tällä tavalla ja heittää kaikki kuin yhdelle kortille, päättäen itse tulla joksikin, koska ei mitään muuta ole, niin hän lähtee sangen surullista tietä kulkemaan. Tietysti se voi tuottaa hänelle tyydytystä ja mitä enemmän hän etenee, sitä enemmän elämä paljastaa satumaisia mahdollisuuksia hänelle ja sitä enemmän hän huomaa, että hänessä itsessään piilee kykyjä. Hän joutuu lopulta tekemisiin kuolemankin probleemin kanssa ja huomaa, että kuolemakin on voitettavissa – että hän pääsee irti omasta ruumiistaan. Mutta hän hakee omaa personallista itseään, omaa tyydytystään – ja tämä on sen tähden surullista tietä, sillä se voi askel askeleelta, enemmän ja enemmän poisviedä häntä elämästä yhä suurempaan yksinäisyyteen, yhä suurempaan helvettiin. Mehän sanomme sen tähden, että tämä on mustan maagikon tie. Mehän voimme ymmärtää, mutta samalla käytännöllisesti tietää, että niitä ihmisiä on äärettömän harvassa. Tietysti ihminen voi jonkun verran kulkea semmoiseen suuntaan. Kuinka moni ihminen onkaan vallan- ja kunnianhimoinen. „Kun minä valtaa ja kunniaa saa, niin . . . “ Kyllähän on ihmisiä, jotka näin ajattelevat – jotka voivat näin ajatella, mutta eivät kulje loppuun sitä tietä. He ajattelevat yhden-, kahden-, kymmenen elämän aikana tällä tavalla, sitten he huomaavat etteivät voi saada tyydytystä. Heidän kääntymyksensä on silloin hyvin suuri. Yhtä suuria kuin he ovat olleet itsekkyydessään, yhtä suureksi tulee heidän kääntymyksensä. Elämä on hyvin pitkämielinen – voi sanoa – Jumala ei ketään hylkää – ei tahdo, että kukaan menisi kadotukseen. Jumala odottaa ja pienimmästäkin kääntymyksestä iloitaan sanomattomasti taivaassa. Ihminen on kyllin vapaasti saattanut kulkea itsekkäisyyteen päin niin pitkälle kuin hän vaan

on jaksanut. Mutta onneksi on vaikutus niin voimakas, elämän koulu niin ihana, että ihminen ennen pitkää kääntyy pois tuolta tieltä. Sen tähden on miltei legendaa, kun puhumme mustista maagikoista, jotka ovat tulleet piruiksi ja perkeleiksi – sanan tavallisessa merkityksessä ja jotka ovat päättäneet kulkea omaa kadotustaan kohden; niitä on siksi harvassa. Niitä lienee, mutta ne ovat kuin mustia taimia, kuin harvinaista kukan muodostumista ihmiskunnan elämässä ja heidän salaisuutensa sulkeutuu myöskin suureen harmauteen. Mutta useimmat ihmiset, kaikki tavalliset ihmiset ennemmin kulkevat semmoista kohtaloa kohti – varsinkin nyt, jolloin elämän koulu on muodostunut niin rikkaaksi, monimutkaiseksi ja täydelliseksi, ollen elämän koulussa niin paljon mahdollisuuksia nyt jo, että meillä ihmisillä on pian tilaisuus huomata ja pysähtyä ajattelemaan; tekemään havaintoja ja näkemään mihinkä me olemme menossa. Ja toiset olemme nyt yleensä ihmiskunnassa jo semmoisella luokalla, että meidän mahdollisuutemme toiseen suuntaan ovat niin suuret, niin paljon suuremmat. Tämä paha houkuttelee ihmisiä vain jonkun aikaa ja jonkun verran. Sen tähden useimmille ihmisille avautuu se mahdollisuus, toinen mahdollisuus ja maailma – kun ihminen tutkii itseään – joka vie häntä pelastusta kohti. Tämä toinen usko on silloin – usko hyvään. Usko siihen hyvään, joka myöskin piilee meissä ihmisissä itsessämme.

Ei siis ole kysymys mistään erikoisesta ulkopuolisesta, vaan on kysymys siitä, mikä on syvimmällä jokaisessa ihmisessä. Jokainen ihminen on siinä mielessä lunastettu, niinkuin kristinuskossa sanotaan, että elämä itse – „Jumala on hänessä. Meissä jokaisessa piilee todellinen Jumala. Ei alempi itse, vaan todellinen Jumala, josta meidän on saatava kiinni, jonka yhteyteen meidän tulee päästä. Tämä todellinen Jumala meissä on ensi aluksi jotakin, jota voi nimittää hyväksi. Emme koskaan saa erehtyä luulemaan sitä Jumalaa miksikään semmoiseksi, jota voi määritellä uskontojen mukaan. Silloin taas joudumme vanhoihin erehdyksiin, jos luulemme, että meidän Jumalamme on

yhteydessä semmoisen Juudaan uskonnon kanssa. Emme saa langeta minkäänlaisiin tuommoisiin harhauskoihin. Meillä täytyy olla semmoinen luonnollinen kriteriumi, että voimme ymmärtää, että Jumala on salaisuus – mutta se on hyvyys. Se Jumala on hyvyys, totuus, oikeus, kauneus . . . Saatamme puhua tällä apostolisella tavalla tämän sisäisen Jumalan ominaisuuksista. Meidän tulee vain uskoa, että se Jumala on yhteydessä kaikista parhaimman kanssa, joka meissä piilee. Ainoastaan paras meissä pelastuu. Ainoastaan siihen tulee uskoa. Silloin joudumme ilmakokeeseen, ilmakokeen maailmaan. Siihen emme voi joutua ilman uskoa.

Meidän täytyy uskoa joko omaan pieneen persoonallisuuteemme ja sen pahaan, tai sitten uskoa elämän hyvyyteen, joka meissä piilee. Siihen uskoessamme joudumme tekemisiin suuren elämän kanssa – Jumalan kanssa (“Jumala”, suurella alkukirjaimella.) Silloin me itseasiassa pyrimme ulos itsestämme. – Kun menemme pahaa kohti, menemme kuin enemmän sisään itseemme, alemmaksi itseemme, me sentralisoidumme meihin itseemme, mutta kun me uskomme Jumalaan, silloin pyrimme ulos itsestämme. Me pyrimme elämään, pyrimme vastaanottamaan sitä kaikenlaista salaperäistä elämää, jonka nimeä emme osaa lausua, mutta joka on kuvaamaton kaikessa siinä täydellisyydessä, mikä heijastuu meihin meidän parhaimpinamme. Se sisäinen hyvyys, jalous, ylevyys, rehellisyys, kauneus, oikeamielisyys . . ., jonka huomaamme itsessämme, on heikkoa heijastusta elävästä Jumalasta. Sentähden me niitä linjoja pitkin – hyvyyden, totuuden, oikeuden, jotka nousevat meitä itsestämme, pyrimme elävän Jumalan luo. Tämä on meidän ilmakoeettamme, ja tässä ilmakokeessa, tässähän meillä ei ole sitten enää mitään semmoista kiusausta, jonka itseasiassa olemme jo suorittaneet, josta olemme vapautuneet, kun pelastuimme kulkemasta mustaa tietä. Sillä ilmakokeessahan on kiusaus tuo, että luulisimme itseämme Jumalaksi ja luojaksi. Siitähän olemme päässeet, kun emme

valinneet itsekkyyttä, omaa alempaa itseämme. Siitä silloin pääsimme. Nyt on ainoastaan ilmakokeitten ihanne, suuremmin elämä edessä, sen iloine ja suruine; sen vahvoine puoline ja heikkouksine. Ja silloin on meillä edessämme hyvin luonnollinen heikkous, seuraus, johon me niin mielellämme ja helposti lankeamme. Sillä kun minä nyt tässä tällä tavalla olen koettanut kuvailla elämää ilmakokeen maailmassa, niin on luonnollista, että ei se jokapäiväisessä elämässä ole niin selvänä ihmisen edessä. Koska kaikki kokeet kulkevat limittäin, niin ihminen voi joutua useampaan yht'aikaa. Ja kuta enemmän ihmiskunta menee eteenpäin kehityksessään, sitä enemmän kokeitten moninaisuudet kohtaavat sitä. Sen tähden ihminen ei tiedä jokapäiväisessä elämässään olevansa ilmakokeessa. Hänessä on vaan herännyt epäitsekkyyden voimia, jotka vetävät häntä kokeeseen. Ja hän kuitenkin samalla on suorittamassa kaikenlaisia muita kokeita. Ja sen tähden hän ei ole selvillä itsestään, että hän tietäisi niin, että nyt olen siinä ja siinä kokeessa, vaan ihminen tietämättään on joltakin puolelta herännyt tahdostaan ja on muka tahdossaan, sillä ilmakoe on tekemisissä ihmisen tahtupuolen kanssa. Se ihminen joutuu helposti erehdyksen valtaan ja muuan erehdys on hyvin lähellä meitä kaikkia. Näemme kuinka jalot ja hyvät ihmiset lankeavat siihen erehdykseen.

Mikä on tuommoisen ihmisen tunnusmerkki, joka on ilmakokeessa, jonka tahdon puolta elämä on herättämässä ja hyvällä tavalla herättämässä? Se on: Hän on tuommoinen ihminen, joka tahtoo hyvää. Hän tahtoo hyvää ja soisi, että toiset ihmiset olisivat onnellisia. Hän tahtoisii olla hyödyksi, tahtoisii auttaa maailmaa ja ihmiskuntaa. Ja monella ihmisellä tietystii, jolla jo elämien vierieissä on kehittynyt määrättyt määrät taiteellisia taipumuksia – on silloin niin, että kun uusi valo pääsee hänen taiteellisiin pyrkimyksiinsä ei hänen tarvitse luopua taiteestaan, eikä hän itse sitä tahdo, vaan tuntee elämän tahtovan, että hän olisi omassa työssään sillä tavalla kun hän on ollut.

Mutta nyt kaikki hänen taiteelliset harrastuksensa, elämänsä, työnsä . . . saavat uutta sisältöä ja valoa, kun hän tuntee sielussaan tällä tavalla tahtovansa auttaa ja palvella toisia ja viedä maailmaa ja ihmiskuntaa eteenpäin pienellä osallaan. Ne ovat onnellisia ihmisiä, jotka ovat elämien vierieissä kehittyneet käytännöllisiksi taiteilijoiksi. Ne ihmiset ovat onnellisia asemassaan, sillä kun he saavat tätä ilmakokeen valoa elämäänsä, niin se valaisee heitä heidän työssään. Mutta me huomaamme, että on ihmisiä semmoisia, jotka kyllä joutuvat tähän ilmakokeeseen, mutta jotka eivät ole saavuttaneet mitään tuommoista erikoista kykyä, tai jos ovat kyvyn saavuttaneet, ovat esimerkiksi tavallisella puhumis- ja kirjoittamiskyvyllä tulleet yhä ylemmäksi ihmiskunnassa. Se on aivan luonnollista. Sen tähden, kun tuommoinen kyky ja sen taiteelliseksi kehittäminen on lähellä ja kun se kyky ei ole oikein korkeassa taiteellisessa merkityksessä, vaan on jonkun verran, niin kuin ihmisillä saattaa olla, niin silloin ihminen – kun hän joutuu tuommoiseen ilmakokeen maailmaan ja kun hänessä herää hyvä tahto – helposti lankeaa hyvin suureen erehdykseen. Hän lakeaa siihen erehdykseen, että sanoo: Maailma on parannettava, näitä kurjia oloja on parannettava! Kaikin puolin on niin kurjaa ja huonoa elämässä – ympärillämme. Kaikki on vääryyttä, murhetta, kärsimystä ja tuskaa. Kaikki on muutettava . . . korjattava! Ja hänestä tulee politikko, niin kuin me sanomme. On aivan kuin nykyaikainen sairaaloisuus: Politikoinen – parantaa maailmaa. Se ei ole mitään tuomittavaa, eikä pahaa, vaan vaikka ongelma, leikkikalua, joka on heitetty ihmisten käsiin emmekä pääse siitä mihinkään. Se on aivan kuin välttämättömyys olla politikoija – eikä kuitenkaan ole mitään sen murheellisempaa, älyttömämpää. Mehän tiedämme kyllä, mikä on oikea ratkaisu tässä tuollaiselle ihmiselle, joka on täynnä hyvää tahtoa, kun hän alkaa unohtaa itseään. Se on nimittäin se, että „lakaise ensin puhtaaksi oman ovesi edestä“. Voitko sinä maailmaa parantaa ennen kuin olet jonkun verran parantanut itseäsi? Voitko huutaa maailmalle: Olkaa veljiä! jos sinä itse sanot, kun joku köyhä tulee

sinun luoksesi ja pyytää apua: emme me harjoita mitään hyväntekeväisyyttä, mehän tahdomme muuttaa koko maailman; minun työni on koko yhteiskunnan muuttamista. – En sano tätä millään pilkalla. Olen ollut huomaavinani, että semmoiset ihmiset, jotka tahtovat parantaa maailmaa, saattavat olla kokolailla kylmiä yksityiselämässään ihmisveljiään kohtaan. Ja kuitenkin se on aivan kuin luonnollista älykkäältä, periaatteelliselta kannalta; luonnollista, oikeaa hyväntekeväisyyttä ja siis erinomaista yhteiskunnan edestä tehtävää työtä, työtä vapauden puolesta inhimillisestä velvollisuudesta. Kuitenkin se on harhaan isketty.

Nyt kerron vanhan indialaisen legendan, joka asettaa räikeään valoon maailmanparannuspuuhan.

Oli aikain aamulla mies – viisas, ajatteleva ja huomiota tekevä mies. Hän – kun aina paljain jaloin kulki, niin kuin muutkin ihmiset harmitteli itsekseen: on niin paljon kiviä – ja on niin kurjat olot maailmassa, että ennen kuin on päässyt iltaan, niin on saanut jalkansa verisiksi kaikissa kivissä, puun rungoissa ja kaikissa aivan muodottomissa kasveissa – ja kaikissa mitä nyt yleensä on. Hän mietti miten on tämä maailma parannettavissa? Ja hän keksi! Kokouksessa selitti hän sitten toisille ihmisille, veljille: Nyt on muutettava olosuhteet tässä maailmassa, sillä eikö ole kurjaa? Ja kaikki huusivat, että on todella kurjaa. Kaikkien ihmetellessä, hän sanoi: Nyt meidän täytyy tehdä näin; peitetään nahalla koko maailma; sitten on hyvä kävellä. Kaikki ihastuivat. Kulkea sileällä nahalla, ai!, ai! – Silloin pieni lapsi, poika – koroitti äänensä ja sanoi; „mutta mistä saadaan niin paljon nahkaa, että se riittäisi koko maailman yli? Eikö olisi parempi, että jokainen ottaisi kaksi nahan palasta ja panisi ne jalkansa alle? – Mutta – joka tapauksessa, siinähan oli pelastus! Kengät, sandaalit . . . Niillä on ihmisen hyvä kulkea. Ei tarvinnut maailmaa muuttaa, kun muutti oman suhteensa maailmaan. Räikeä legenda. – Se on joka tapauksessa minusta hyvä muistaa,

erinomaisen hyvä –, sillä nyt otamme jonkun probleemin tästä meidän nykyaikaisesta elämästämme.

Ei ainoastaan maailmanparantajat, mutta kaikki muutkin ihmiset – varsinkin nyt suuren maailmansodan jälkeen – ajattelevat, että eihän se tuommainen sota mikään onni ole ihmiskunnalle. Parempi olisi, jos elettäisiin rauhassa. Jos kansat keskenään eläisivät rauhassa, eivätkä sotisi – sehän olisi parempi sekä Euroopalle, että Aasialle ja koko maapallollemme. Tämän myöntävät kaikki ilman muuta. (Jotkut hurjapäiset kenraalit ehkä sanoisivat; mihinkä laiskuuteen ihmiskunta joutuisikaan, jos ei olisi sotia, sillä nehan ne kasvattavat ihmiskuntaa.) Kaikki siis myöntävät teoriassa tämän. Mutta mihinkä se vie käytännössä? – Jos katselemme Euroopan valtakuntia, niin huomaamme, kuinka on olemassa jonkunlainen kongressi Euroopassa, joka on kansain rauhankongressi ja siellä tuumataan ja vaivataan päätä, että mitenkä tämä maailmanrauha saataisiin aikaan. Ja tietysti se nyt on selviönä jokaiselle tuommoisessakin kongressissa, että jos vallitsisi rauha, niin ei tarvittaisi mitään aseita. Ei tarvittaisi mitään kanuunia, armeijoita . . . ei mitään tuommoisia sotaa muistuttavia asioita, jos rauha olisi. Mutta oikeastaan on rauhan kysymys jonkunlainen aseistariisumiskysymys ja silloin tuosta hyvästä tarkoituksesta jouduttu sulaan hulluuteen. Kun valtioista lähetetään viisaita edustajia kongressiin, niin ne tietävät sisässään, että eihän nyt rauha sentään saa vaikuttaa mitään armeijoihin ja aseihin – mitään noin todellisesti. „Mutta puhukaamme asioista. Löytäkäämme semmoinen ratkaisu, että vähennetään sotavoimia, että niin ja niin paljon saa pitää aseissa. Kokonaan riisuminen aseista on suoraa hullutta. Mehän olisimme kuin tulleet hullujen huoneeseen, jos semmoista päättäisimme. Täytyyhän meidän olla varustettuna. Eihän tiedä milloin joku hyökkää maahan. Eihän ole kysymys mistään sodasta hyökkäysmielessä. Ei minun kansani ja valtakuntani aio mitään hyökkäyssotaa aloittaa; mutta kuka toisista tietää mitään. Sen tähden täytyy olla varustettuna“.

On aivan kuin me ihmiset, yksityiselämässämme ajattelisimme, että kuka tietää missä kivimuurissakaan sitä voi rauhassa asua. Hyökätään siihen . . . Revolveri täytyy olla ja kaikellaiset laitteet ovissa. Ja jos avaa oven, kuula tulee ja kaataa. Ja kadulla kulkija voi saada päähänsä: „Tuon minä ammun. Täytyy olla jokin pistin. Täytyy ihmisen olla varustettu. Hulluahan on koko elämä, jos en ole varustettu pahaa vastaan! Sillä tavalla jos ajattelemme tavallisessa, jokapäiväisessä elämässämme maan päällä ja epäilisimme naapureitamme ja toisia ihmisiä, silloin myöntäisimme, että olisimme hulluja. Ihminen, joka semmoista voisi ajatella, istuu enemmän jossain sellissä, hän on todellisesti hullu. Ja kuitenkin me huomaamme sen, että meidän valtiomme, valtakuntamme – miten ne nyt sitten oikeastaan saavat ajatella toisella lailla kuin me, vaikka me kyllä kuulumme tuohon valtakuntaan? Ja mitä se valtakunta on – kuin me kaikki yhdessä. Mutta yhdessä siis täytyy ajatella: täytyy meidän nyt vähän tappaa, ja olla varustettuna kaikille mahdollisuuksille. Mikä se saa meidät kulkemaan ilman aseita, asumaan huoneissa ilman konekivääreitä? Mikä se saa meidät näin – valtiotieteiden kannalta katsottuna – hullusti menettelemään? Meidän luonnollinen uskomme, että toiset ihmiset harrastavat rauhaa, niin kuin mekin. Me uskomme toisiimme, luotamme toisiimme. Ja jos meidän luottamuksemme joskus iskee harhaan, jos on murhamiehiä, jos on pahantekijöitä – vaikka niitä olisi joka päivä, niin niitä on hyvin pieni prosentti ihmisistä kuitenkin – niin hullua meidän olisi ainoastaan noita pahantekijöitä ajatella. Täytyyhän meidän ennen kaikkea ajatella kaikkia toisia, jotka tahtovat hyvin suuressa määrässä hyvää, kun mekin, jotka tahtovat rauhaa ja että ihmiset voisivat asua naapureina. Sehän on meidän luonnollinen ajatuksemme ja elämän ehto ja edellytys.

Mikä siis olisi saatava aikaan? Tämä luonnollinen yksityinen ajatus olisi saatava luonnolliseksi yleiseksi ajatukseksi. Me pelkäämme ja epäilemme kansoina ja valtakuntina sen sijaan, että

pelon ja epäilyksen sijasta pitäisi meidän uskoa hyvää ja rakastaa. Uskoa hyvää ja tahtoa hyvää. Ajatelkaamme nyt ihan sitä seikkaa, että saisimme kaikki ihmiset ja valtakunnat täällä Euroopassa muutamaksi ajaksi, kuukaudeksi, pariaksi – ajattelemaan: „Mutta – minä luovun kaikesta pelosta, vihasta, kateudesta, suuttumuksesta . . . Tahdon vaan hyvää; luotan toisiin. Uskon ja luotan, että vieraatkin kansat ja ihmiset tahtovat hyvää. Olemmehan kaikki ihmisiä. Murhaajia ja pahantekijöitä on äärettömästi vähemmässä. Me muut ihmiset olemme kaikki rauhallisia ihmisiä, jotka tahtoisimme, että täällä maan päällä olisi hyvä ja rauhallinen olla“. – Siis, jos kaikki täällä Euroopassa ja tämän maan päällä muutaman kuukauden ajan ajattelisivat: nyt tahdomme rauhaa – „rauha maan päälle, ihmisille hyvä tahto“ – silloin todella osoittaisimme „kunniaa Jumalalle korkeudessa; – Ja mikä voisi silloin sitä rauhaa häiritä. Niin, huomatkamme, tämäkin on semmoinen haave, joka koskee kaikkia toisia ihmisiä. Älkäämme langetko siihen seuraukseen, että ajattelisimme: Tällä tavalla on maailma parannettava. Tämä on yksinkertainen keino. – Aivan oikein. Mutta miten se on toteutettavissa? Siinä kysymys. Silloin jokainen ihminen, jos hän on ilmakokeessa ja tahtoo oikein sen suorittaa, ajatelkoon näin: – Semmoisia meidän ihmisten pitäisi todella olla, siten pitäisi täällä Euroopassa ja maapallolla ajatella. Ja koska minä olen tämän nyt ymmärtänyt, niin minun pitää ajatella näin ja ottaa se myöskin ensimmäiseksi kysymykseksi minulle: ajattelenko minä näin ja olenko valmis kaikissa tilanteissa näin ajattelemaan, menettelemään ja tekemään? Tämä muodostuu minulle yksityiskysymykseksi asiassa ja on minun oman oveni edusta ennen kaikkea lakaistava puhtaaksi ensin. Siis minun itseni täytyy aina olla täynnä rauhan ja rakkauden ajatuksia. Semmoinen kiihko ei minussa saa olla: maailma on parannettava näin ja näin . . . Ei, sitä kiihkoa ei saa olla. Minussa täytyy olla rauha; täytyy ajatella rakkaudella kaikkia, ulottaa hyvän uskoni kaikkiin ihmisiin. Totuus on aina

näytettävä, mutta aivan rauhallisella mielellä; näin on totuus; jolla on silmät, hän nähköön, jolla on korvat, hän kuulkoon.

Silloin kun ihminen näin ajattelee, näin muovailee oman elämänsä, näin menettelee jokapäiväisessä elämässään, silloin hän suorittaa hyvin elämän ilmakoetta.

Nyt me olemme koettaneet katsella ja ymmärtää elämää kouluna ja puhuneet elämän koulun erilaisista kokeista ja saaneet käsityksen siitä, että elämä on koulu. Alussa, kun ryhdyimme tätä aihetta tutkimaan, sanoimme, että kun pääsee käsitykseen siitä, että elämä on koulu ja millä tavalla elämä on koulu, silloin me myöskin pääsemme käsitykseen siitä, mitenkä me itse voisimme olla itsetietoisesti oppilaita elämän koulussa.

Mitenkä siis itse voisimme ottaa elämän kouluna ja kasvattaa itseämme ja mahdollisimman paljon saada hyvää aikaan siksi, että tiedämme elämän olevan koulua?

Silloin etemme astuu ihmisen itsekasvatuksen mahdollisuus. Siis kaikki se, josta uskonnoissa puhutaan esoterisen pyrinnön nimellä, josta puhutaan salakoulu- ja mysteriokielellä. Onko olemassa salakoulua, esoterista koulua, että voisi siihen päästä ja siinä jouduttaa kehitystään? Etemme vaan ole mukana elämän aalloissa, vaan tahtoisimme kasvattaa itseämme.

Onko olemassa salakoulu? se on kysymyksenä nyt. Sillä alussa puhuimme, että kaikissa salaisissa seuroissa käytetään kokeita, jotka ovat symbolismia elämän koulusta, mutta samalla viittasimme siihen, että elämässä on salakoulu. Millä tavalla voi kasvattaa itseään? – Siitä puhukaamme ensi sunnuntaina.